І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь …
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 43. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 6-го БЕРЕЗНЯ 1957. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 6, 1957. No. 43. VOL. LXIV.

ЗДА І ЗАХ. НІМЕЧЧИНА ОДНОЗГІДНІ В УСІХ ОСНОВНИХ ПИТАННЯХ — ЗАЯВЛЯЄ БРЕНТАНО

Вашингтон. — Міністер закордонних справ Західньої Німеччини д-р Гайнріх фон Брентано, відбувши двогодинну розмову з державним секретарем Джаном Фостером Доллесом, заявив, що Західня Німеччина і З'єдинені Держави однозгідні в усіх основних питаннях актуальної політики. Розмови, що відбулися у понеділок цього тижня між Доллесом і Брентаном, торкалися передусім проблем Середнього Сходу і Східньої Европи. В дальших розмовах мають бути порушенні проблеми взаємин із Совєтським Союзом, розвитку Північно-Атлянтійського Пакту й европейської єдности. Західня Німеччина зацікавлена сьогодні у великій мірі у стабілізації миру на Середньому Сході, бо останнім часом вона поширила на ці області свої економічні впливи, витискаючи у багатьох випадках британійський і французький капітал і переймаючи провід у торгівлі з арабськими державами. Якщо йде про проблеми Східньої Европи, то Західня Німеччина зацікавлена передусім в існуванні теперішнього польського уряду і в утриманні певної рівноваги між Сходом і Заходом. З того погляду Західня Німеччина ставиться прихильно до американської економічної підтримки для Польщі і до справи її господарського скріплення. У зв'язку з перебуванням Брентана у З'єдинених Державах почалися у Вашинґтоні наради між представниками ЗДА, Великої Британії, Франції та Західньої Німеччини в справі об'єднання Західньої Німеччини а також і европейської безпеки. Проблеми обговорені Брентаном і Доллесом будуть устійнювані ще на протязі найближчих двох або трьох тижнів на окремих конференціях штабів американських і західньо-німецьких експертів.

НАРАДИ ДОЛЛЕСА З БРЕНТАНОМ

Державний секретар Джан Фостер Доллес конферує з міністром закордонних справ Західньої Німеччини Брентаном.

Сенатська Комісія затвердила найменування Бреннена на суддю

Вашинґтон. — Сенатська Правнича Комісія голосами всіх 11-ох присутніх сенаторів 4-го березня затвердила найменування президентом Айзенгавером Вільяма Джозефа Бреннера на суддю Найвищого Суду ЗДА. 4 сенатори були неприсутні. Бреннен є демократом, він займав становище в Найвищому Суді, яке займав суддя Шерман Мінтон, який зрезиґнував з огляну на свій вік. На комісії під час переслухань виступив республіканський сенатор Джозеф Р. МекКарті, який твердив, що Бреннен вів „під'їздову війну" проти конґресових переслухань комуністів. Але Бреннен заявив на комісії, що вважає комунізм за небезпеку для цієї країни, і тому, на його думку, всіми засобами треба його поборювати, але при тому треба вважати, щоб не користуватися шкідливими методами.

Гувер пише книжку про Вудро Вилсона

Ню Йорк. — Колишній президент Герберт Гувер виявив під час телевізійного інтерв'ю в „Вальдорф-Асторії" в Ню Йорку, що пише книжку про покійного демократичного президента Вудро Вилсона. Цю книжку, мабуть, назве „Розп'яття на хресті В. Вилсона в Версалі". Автор має 82 роки і заявляє, що зовсім не думає залишати праці: „Маю постійну пошану для Вудро Вилсона, казав республіканець Гувер, він був дуже добрим адміністратором і великим ідеалістом, який випереджував свою добу". Гувер почав свою працю під час першої світової війни і після неї, коли стояв на чолі американської допомоги знищеному війною світові. Недавно окрема Комісія Реорганізації Виконної Частини Уряду закінчила праці, передавши Конґресові і Президентові свій звіт. Якщо б Конґрес і уряд здійснили ті рекомендації, то можна б заощадити платникам податків коло 5 більйонів долярів річно.

Військовий суд судитиме полк. Нікерсона за розголошування секретних відомостей

Вашинґтон. — Має відбутися публічний військовий суд над полковником Джаном Нікерсоном, молодшим, за те, що він виявляв секретні відомості про балістичні керовані ракети. Один із пунктів оскарження говорить про те, що полковник Нікерсон „розголошував зміст секретних документів, які відносяться до оборони ЗДА, які містять інформації, що їх не вільно подавати до публічного відома з огляду на безпеку цієї країни і з огляду на користі для чужих держав". Полковник Нікерсон мав видати недозволені інформації представникам промислових концернів і журналістам. Між тими документами був і його власний меморандум, в якому він займав становище до дискусії про корисність різних типів керованих ракет.

В АМЕРИЦІ

● **Представник** державного департаменту повідомляє, що державний секретар Джан Фостер Доллес перейшов медичний огляд, яким стверджено, що стан його здоров'я добрий, хоч він минулого року перебув операцію пістряка на грубій кишці.

● **До Північної Каролайни** повернулося з півдня дике птацтво, щоб за деякий час летіти на Лябрадор і над ріку св. Лаврентія в Канаді, де воно влітку розмножується.

● **В Брукліні,** Н. Й., на побережжі Коні Айленд відкривають 6-го червня новий акваріюм, в якому можна буде побачити різного роду риби.

● **„Ню Йорк Таймс"** кожного року перед Різдвяними Святами оголошує збірку для тих, хто найбільше потребує. Цього року вона дала 477,756.73 доляра. Цю збірку вперше проголошено в 1912 році, і тоді зібрано було 3,630.88 доляра.

● **Демократичний сенатор** з Ореґону, Вейн Морс, гостро промовляючи проти доктрини президента Айзенгавера, не завважав, що його слухає один тільки сенатор Герман Е. Толмадж із Джорджії, який зрештою також вийшов із залі. Сенатор Морс звернувся до порожньої залі: „Заявляю, своїм колеґам сенаторам" …

● **Фірма „Кон. Едісон"** у великих оголошеннях, вміщених в нюйоркських щоденниках, повідомляє робітників електрівень Ню Йорку, що вони матимуть кращі умовини праці якщо ця фірма купить від міської управи її три великі електрівні.

● **Об'єднаний Жидівський Комітет** в Маямі Біч, Флорида, повідомив, що „для початку" вже зібрано 35,100,,000 долярів на допомогу жидам в Ізраїлі і в усьому світі. Минулого року збірку на цю ціль відкрито зібранням 26,500,000 долярів.

● **Президент Айзенгавер** 14 березня передасть в Білому Домі „Медалі Молодого Американця" за хоробрість Лоренсові Е. Цернахові з Індіяни і Вільямові А. Стейберґові з Висконсіну.

Канада хоче спровадити в цьому році 200,000 іміґрантів

Оттава. — Канадійський міністер для справ іміґрації Джан Пікерсґілл заявив, що його країна хоче цього року спровадити 200,000 іміґрантів, яких треба буде привозити з Англії літаками, бо кораблями не можна б було цього зробити. Вже 15-го березня ц. р. почне діяти між Англією і Канадою „летунський міст", бо тоді відлетить із Лондону перший літак з усіх пізніших 350 літаків. Еміґранти прибуватимуть також із Франції. Подорож одної особи коштуватиме 200 долярів, які канадійський уряд позичить іміґрантам. Ця позичка буде безвідсоткова, і її повинен сплатити іміґрант до двох років. Крім того законтрактовано два кораблі, які мають привезти з Европи 28,000 мадярських втікачів. Канадійський уряд оплачує подорож мадярським втікачам. Канадійські летунські лінії проєктували урядові свою співпрацю, але уряд замовив літаки американських летунських ліній, які склали оферти з нижчою ціною. Канада потребує багато людей для опанування своєї великої території.

Сенатська Підкомісія за обмеження прав совєтських журналістів

Вашинґтон. — Сенатська Підкомісія Внутрішньої Безпеки домагається, щоб Конґрес застосував до совєтських журналістів, представників „ТАСС-у" в цій країні, ті самі обмеження, які стосують до американських журналістів в СССР. Підкомісія домагається, щоб представники „Телеграфічної Аґенції Совєтського Союзу" не мали права вступу на ті пресові конференції, де говориться про довірочні справи. Тепер совєтські журналісти в Вашинґтоні мають ті самі права, якими користуються американські журналісти. ТАСС є на списку тих організацій і аґенцій, які „збирають і передають до СССР американські вісті", бо американський відділ „ТАСС-у" — це частина міжнародної розвідчої сітки в цій країні. Аґенти „ТАСС-у" — це не професійні журналісти, тільки військовики, які виступають тут під чужими прізвищами.

Сенатор Фландерс не є вдоволений із зміни становища Стассена

Вашинґтон. — Республіканський сенатор Ралф Е. Фландерс протестував проти зміни становища Гаролда Е. Стассена, який, починаючи від 1-го березня, підлягатиме не Президентові тільки державному секретареві Джанові Фостерові Доллесові. Сенатор Фландерс заявив, що та зміна є пониженням „найбільшого проєкту в світі", проєкту про роззброєння. Стассен вдоволений з цієї зміни, він і надалі матиме титул „окремого асистента Президента в справах роззброєння". Доллес заявив, що Президент зовсім не знецінює справи розброєння, коли дозволив, щоб Стассен був контрольований державним департаментом, а не Білим Домом, як це було досі. Сенатор Фландерс заявив, що звітування Стассена безпосередньо в Білому Домі мало велике значення в світі, а державний департамент, на думку сенатора, не має належного зрозуміння для мирної розв'язки світових проблем.

За кілька років випустять ракету довкола місяця

Вашинґтон. — Директор бюра наукового досліду при летунстві генерал бриґади Голлінґсворт Ф. Ґреґорі заявив, що американське летунство зможе вистрелити ракету довкола місяця найдалі до п'ятьох років. Він потвердив свої слова, які наводив журнал „Міссайльс енд Ракетс", твердячи таке: „Коли я кажу, що матимемо ракету довкола місяця впродовж менше як п'яти років, то це є консервативна оцінка. Тепер працюється над кількома контрактами про будову ракети навколо місяця, і це є для нас крайня необхідність, щоб ми здійснили той науковий проєкт, випереджуючи СССР." Видавець цього журналу Ерік Берґост сказав журналістам, що вже в 1959 році випробовуватимуть першу керовану ракету довкола місяця, а дещо пізніше готові будуть дальші два проєкти цієї ракети.

В Шикаґо відзначено Шевченківські роковини

Шикаґо. (СК). — Кругло 1.500 осіб заповнило минулої неділі, 3-го березня, партер і ґалерію великої залі школи Шопена, прийшовши спом'янути „не злим, тихим словом" Пророка України, Тараса Шевченка, в його роковини. Академія відбулась стараннням Громадського Комітету українських організацій міста Шикаґо. Доповідь про поетичну майстерність Шевченка виголосила пані Гришко-Дзюбинська. — Співали пані Надія Матійців та Юлія Клюковська. Виступали із деклямаціями п-ні Емілія Кулик та пан. І. Матулко. Кульмінаційною точкою програми концерту був виступ Капелі Бандуристів з Дітройту під проводом дириґента Григорія Китастого. Після виступу бандуристів п. Китастий виголосив коротку промову про майбутню працю і діяльність Капели, як амбасадора вільної України у вільному світі. Під час концерту переведено збірку на цілі НТШ і УВАН.

Англія приготовляється до конференції на Бермудах

Лондон. — Англійський уряд прикладає великі сподівання до конференції на Бермудах 21 березня ц. р., в якій візьмуть участь англійський прем'єр Мекміллен і міністер закордонних справ Селвайн Ллойд з англійського боку та президент Айзенгавер і державний секретар Джан Фостер Даллес з американського боку, плюс цілий ряд високих англійських і американських урядовців. Англійський прем'єр Герольд Мекміллен ствердив це у своєму листі до консервативного кандидата в додаткових виборах, що відбудуться в найближчий четвер у виборчій окрузі Брістоль, в Англії. Остаточна ліквідація конфлікту, що настав був між ЗДА і Англією у зв'язку з англійською воєнною виправою проти Єгипту, устійнення спільної політики у цілому ряді найважливіших міжнародніх проблем, як відношення до СССР, справа з'єдинення Німеччини, Середній Схід, Суезький канал, приявність військ на европейському суходолі в рямцях оборонних сил НАТО і тд. — має для уряду Мекміллена велике значення не тільки з погляду взаємин з Америкою, але й внутрішніх англійських відносин. Річ в тім, що в трьох додаткових виборах, які відбулись в різних виборчих округах за час останнього місяця, наявно виявився упадок популярности консервативної партії та зворот англійської публічної опінії в сторону соціялістичної Партії праці. Тому уряд Мекміллена хоче всіми способами піднести свій престиж в очах громадянства.

Нова муринська держава не буде невтральна

Аккра. — Прем'єр нової муринської держави Ґана, що постала з давньої англійської колонії Золотого Побережжя, Кваме Нкрумах, заявив віце-президентові Ніксонові, що Ґана „ніколи не буде невтральна в холодній війні". Проте він підкреслив мирний характер молодої держави і бажання нав'язати взаємини з усіма країнами світу. На урочисте проголошення Ґани прибула делеґація також від СССР, з міністром сільського господарства (радгоспів) Іваном Бенедиктовим на чолі. Цей останній привіз від совєтського „парляменту" — Союзної Ради і Ради Національностей — запрошення до Ґани, щоб вісім до десять її делеґатів відвідали Совєтський Союз. Віце-президент Ніксон розмовляв із Бенедиктовим на хліборобські теми. Бенедиктов признав, що делеґація совєтських „хліборобів", яка відвідала була З'єдинені Держави, привезла відтіль „цінний досвід". На акт проголошення держави Ґана прибули делеґації з 56 держав. Прибула також комуно-китайська делеґація. Англійський уряд використовує цю нагоду для явного виказання своєї ліберальної політики у відношенні до колишніх колоніяльних країн і народів, яка еволюційним способом, ступнево підготовляє відсталі народи до власного державного життя, признаючи їм державність добровільно у відповідному моменті.

Австрія погрожує Мадярщині відплатними заходами

Відень. — Австрійський амбасадор в Будапешті, д-р В. Пайнзіпп, загрозив мадярському урядові, що коли не припиняться шикани мадярської поліції у відношенні до персоналу австрійської амбасади, Австія зліквідує своє дипломатичне й консулярне представництво з усіми практичними наслідками. Комуно-мадярські поліціянти, які оточують австрійську амбасаду (як і амбасади ЗДА, Англії і Франції) та напастують всіх, що виходять з отих будинків, зупинили були кілька днів тому австрійського амбасадора і його дружину недалеко будинку амбасади, вилеґітимували їх на вулиці та казали вертатися додому і не проходжуватись в сусідстві власної амбасади. Австрійський канцлер Юліюс Рааб у новій спеціяльній радіо-промові знову відкинув мадярські безосновні закиди під австрійською адресою та з свого боку гостро натаврував стріляння до мадярських втікачів уже на території Австії та зневажливу для Австрії комуно-мадярську пропаґанду.

Молле заспокоює канадійців відносно европейського ринку

Оттава. — Французький прем'єр Ґю Молле виступив в понеділок 4 ц. м., в третьому дні своїх відвідин у Канаді, з промовою перед об'єднаними обома палатами канадійського парляменту і славив в ній останній подвиг західньо-европейських державних мужів — рішення з'єдинити шість західніх европейських держав в один господарський обшир. Він старався розвіяти острах канадійських господарських кол, що митна унія шістьох европейських держав утруднить експорт канадійських товарів на европейський ринок збуту та що особливо канадійська пшениця готова втратити той ринок. Молле твердив, що — навпаки — весь північно-американський континент матиме більші шанси для торговельних оборотів з об'єднаним західньо-европейським господарським бльоком. Молле переговорював в Оттаві з канадійським прем'єром Луїсом Лорентом та відвідав французькі міста Квібек і Монтреаль. Міністер закордонних справ Християн Піно мав вичерпні розмови з канадійським міністром закордонних справ Лестером Пірсоном. Французький прем'єр таврував єгипетського президента, як „звичайного диктатора", який — мовляв — вживає тактики шантажу, використовуючи Суезький канал для політичних цілей Єгипту. Він признав, що Франція підтримує Ізраїль. — Молле і Піно відлетіли вночі на вівторок до Парижу.

Кубинський Конґрес затвердив зарядження про вийнятковий стан

Гавана, Кубинська Республіка. — Обидві палати Конґресу затвердили зарядження кабінету президента Фульхенція Батісти про продовження на дальших 45 днів вийняткового стану в країні, згідно з яким обмежені будуть деякі конституційні права. Опозиційні члени Конґресу вийшли ще перед голосуванням. Згідно з конституцією Конґрес має затверджувати введення вийняткового стану. Обмежено конституційні права тому, що в країні і надалі відбуваються терористичні акти й саботажі, яких докониують прихильники провідника повстанців Фіделя Кастра, який із малою групою своїх прихильників ховається в гора Сієрра в провінції Орієнте.

ІЗРАЇЛЬ ВІДКЛИКУЄ СВОЇ ВІЙСЬКА З ЄГИПТУ

Об'єднані Нації. — На засіданні Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в понеділок 4-го березня міністер закордонних справ Ізраїлю, Гольда Маєр, як перший промовець заявила, що між командантом „міжнародної поліції" генералом Е. Л. М. Бирнсом і шефом штабу ізраїльської армії генералом Моше Даяном дійшло до повного порозуміння щодо евакування смуги Ґази і побережжя затоки Акаби ізраїльським військом та вмаршу туди „військового поготівля" Об'єднаних Націй. Ця заява Гольди Маєр стоїть у зв'язку з несподіваним приказом, що його видав ізраїльський прем'єр Бен Ґуріон, щоб розпочати евакування решти єгипетських земель, зайнятих Ізраїлем. За газетними здогадами, Бен Ґуріон переконав більшість членів свого кабінету, що треба повинуватись резолюціям Об'єднаних Націй та арґументам державного секретаря Доллеса й закликам президента Айзенгавера і покладатися не на власну збройну силу, а на обіцянку американських і інших західніх державних мужів, що можна буде дійти до злагоди з Єгиптом мирним шляхом через Об'єднані Нації. Тому Бен Ґуріон відкликав засідання ізраїльського парляменту, який — як було заповіджено раніше — мав вирішити цю справу. Рішення Бен Ґуріона викликало невдоволення крайніх елементів в Ізраїлі. В Єрусалимі відбулась демонстрація жидівських студентів. Зосереджена поліція не допустила до більших вуличних заворушень. — Тим часом на Генеральній Асамблеї совєтський делеґат Аркадій Соболєв продовжував большевицьку тактику нацьковування Єгипту й усього арабського світу проти Америки, запевняючи арабів, що З'єдинені Держави „й інші держави з агресивного бльоку НАТО" „заохочували ізраїльську агресію та підтримували безправні аспірації Ізраїлю". В делікатніших словах, але по суті, по тій самій лінії ішов виступ індійського делеґата Артура Лялла, який твердив, що Єгипет має повне право до єдиного контролювання затоки Акаби і адміністрування смугою Ґази. Єгипетський делеґат д-р Махмуд Фавзі домагався, щоб Ізраїль, евакуючи смугу Ґази і побережжя Акаби, не повторяв давніх жорстокостей, що їх допускався при евакуванні Синайського півострова, і щоб не нищив тамошніх інсталяцій. — Американські керівні чинники прийняли остаточне рішення Ізраїлю очистити єгипетську територію з полегшею, сподіваючись, що всі труднощі з наладнанням відносин на Середньому Сході вдасться поладнати мирно, при відповідній тактиці терпеливости.

Тунісія дістане допомогу від Америки

Туніс. — Американсько-туніські переговори, які йдуть в справі признання Америкою фінансової допомоги для молодої туніської держави, наближуються до кінця і мають завершитись підписанням договору ще перед приїздом до Тунісу віце-президента Ричарда Ніксона 18 ц. м. Туніський уряд, на чолі якого стоїть Габіб Бурґуіба, колишній націоналістичний борець за свободу Тунісії, який був інтернований французькою владою у Франції, — бажав би, очевидно, щоб дістати як мога найбільшу американську допомогу. Проте ЗДА зв'язані тут квотою, передбаченою для Тунісії в рямцях допомоги закордонові, та моментами політичної натури, з уваги на союзницьку Францію. Між Францією і Тунісією все ще ведуться переговори про пов'язання туніської економіки з французькою, від чого залежить висота і якість допомоги, яку Тунісія дістане від Франції. На перешкоді стоять політичні й військові передумови, що їх ставить Франція, особливо щодо стаціонування на терені Тунісії (як і Марокко) французького війська та щодо відмежування Тунісії від проблеми Альжиру. Тунісія, як і Марокко, одверто признають, що вони симпатизують з визвольницьким рухом альжирців, а французи домагаються, щоб з тих двох північно-африканських країн не йшла ніяка поміч альжирським партизанам. Покищо Америка розподілює в Тунісії харчів вартости $8 мільйонів. Передбачується інвестиції американського капіталу в Тунісії. Тунісія має всього 3,800.000 населення, з чого пів мільйона є безробітні без соціяльної забезпеки.

У СВІТІ

● **У Фінляндії** більшість у 15-членному уряді рішила зменшити ціни на молоко. На знак протесту — шість міністрів, членів хліборобської партії заявили димісію і настала криза уряду, внаслідок якої може бути розв'язання парляменту і призначення нових виборів. У маленькій Фінляндії, найбільше загроженій Совєтами, змагаються за впливи соціялістична і хліборобська партії, що досі належали до спільної урядової коаліції.

● **Західньо - німецький парлямент** ухвалив сплатити $340,-000,000 З'єдиненим Державам, Англії і Франції, як зворот коштів на утримання американських англійських і французьких військових ґарнізонів на терені Західньої Німеччини за час від 1 квітня 1956 до 31 березня 1957 року. Німецький міністер фінансів спершу не хотів нічого давати на цю ціль, і в цій справі велися довгі переговори з урядами трьох західніх великодержав.

● **Ставрос Ніярхос,** грецький мультимільйонер, власник найбільшої у світі фльотилії нафтоналивних кораблів, заявив журналістам у Швайцарії, що він купив в американського фільмового артиста Едварда Робінсона 58 образів загальної вартости „від трьох до чотирьох мільйонів долярів". У 1955 році Ставрос Ніярхос заплатив $300,000 за образ „Пієта" Ель Греко. Образи, куплені в Робінсона, знаходяться ще на терені ЗДА. Щоб їх вивезти закордон треба окремого дозволу і заплатити величезного мита.

● **Єгипетська газета „Аль Ахрам"** повідомляє, буцімто Англія не хоче відновити дипломатичні взаємини з Єгиптом і готова звільнити заблоковані в англійських банках єгипетські фонди, сплатити відшкодування за заподіяну останнім наїздом на Єгипет шкоду та признати „єгиптизацію" закордонних підприємств в Єгипті. Англійський уряд заявив, що вся ця вістка виссана з пальця.

● **Коли саудійсько-арабський король Савд** виїздив у четвер минулого тижня з єгипетської столиці Каїро до Савді Арабії, на летовище прибув попрощатися з ним також американський амбасадор Раймунд А. Гейр, дармащо був хворий і спеціяльно для цієї цілі встав із постелі. Американський дипломат заманіфестував цим повагу, яку має в Америці король Савд.

● **Англійський губернатор на Кипрі,** маршал Гардінґ, обнизив нагороду, призначену за поміч у схопленні лідера грецької підпільно - революційної організації полковника Георґа Ґріваса з 10,000 фунтів ($28,000) на 1,000 фунтів. Для англійців, мовляв, особа лідера підпільної організації стала менше важливою, бо в міжчасі схоплено або вбито більшість його помічників і співробітників.

● **Західньо - німецький уряд** не признав права азилю колишньому американському воякові Стюартові В. Келлоґові, який боровся по стороні мадярських повстанців в американській військовій уніформі і з тої причини боїться вертатися до Америки. Келлоґові наказано виїхати протягом тижня з Німеччини, але він зробив відкрик, прохаючи дозволити йому у Бонні скінчити університетські студії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КАМПАНІЯ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Американський Червоний Хрест саме тепер, як і кожного року в місяці березні, переводить збірку фондів на свої харитативні цілі. Мета цьогорічної кампанії — зібрати 95 мільйонів долярів на фінансування тих численних допомогових і ратункових акцій, що вже стоять або можуть стати перед цією благородною інституцією, яка не потребує рекомендації.

Американці звикли називати Червоний Хрест „сусідом кожного". Він бо справді є тим добрим сусідом кожного з нас і його допоміжна рука завжди простягнена до кожного, хто є в потребі, кого навістило нещастя. На теренах залитих повінню чи охоплених іншими стихійними нещастями, на місці, де упав літак чи зійшов з рейок і розбився поїзд, в районі, охопленому якоюсь пошесною недугою чи невроджаєм — всюди, де потрібна допомога, де потрібне добре слово і допоміжна рука, там у першу чергу бачимо знак Червоного Хреста, що є чи не найбільш вимовним знаменом найшляхетніших людських прикмет і почувань.

Це — в суспільному житті. Але знак Червоного Хреста зв'язаний чи не найбільше з допомогою в таких катаклізмах, як війни і подібні масові нещастя. Коли вкінці минулого року заговорила на Мадярщині зброя, коли мадярські борці за волю падали, прошиті большевицькими кулями, чи розчавлені большевицькими танками і коли мадярське населення стало перед смертельною загрозою голоду і холоду, — в хвилинах найбільшого розпачу бачили вони саме цей спасенний знак Американського Червоного Хреста на транспортах та пунктах роздачі медикаментів і продуктів першої потреби. Цей же знак Червоного Хреста по цім боці залізної заслони зустрічав новими надіями десятки тисяч мадярських утікачів.

Це — тільки епізод, який стався вчора і який в іншому місці та в інших обставинах може повторитися завтра, і повторитися так, що в акції Червоного Хреста ми, американські українці, будемо спеціяльно заінтересовані. З таких і багатьох подібних, як і чисто людських міркувань, ми всі разом і кожний з нас зокрема повинні якнайщедріше відгукнутись на заклики цього нашого найближчого і найліпшого сусіда, Американського Червоного Хреста!

ДОРОГОВКАЗИ

У кожній нашій активності на користь визвольних змагань українського народу маємо один основний дороговказ: невпинна і героїчна боротьба за волю самого українського народу. Проте, в кожночасній нашій акції допомоги цій боротьбі маємо ми ще цілий ряд інших дороговказів, як приязних, так і ворожих, які переконливо дораджують нам вибір відповідних шляхів та засобів у тій нашій допомозі українським визвольним змаганням.

Останні події потверджують, що наша американсько-українська спільнота є на правильному шляху, вибравши за своє основне завдання — поширювання правди про Україну та її змагання. Потверджують це хоч би недавні дебати в Об'єднаних Націях над совєтським внеском засудити Америку за, мовляв, „встрявання у внутрішні совєтські справи" та за „підривні дії" супроти країн т. зв. народної демократії. Під час цих дебат американський представник Ладж заявив виразно і недвозначно, що доля поневолених Москвою народів не є байдужа для Америки і що Америка, в рямках чартеру ОН, робитиме все можливе, щоб допомогти тим народам здобути волю і повну незалежність. Цим „усім можливим" в теперішніх обставинах уважає Америка в першу чергу правду, всю правду про вільний і про рабовласницький світи.

З виступів совєтських представників видно, що Москва тієї правди боїться, як вогню. Коли ж мова про українців, то Москві чи не найбільше болять ті англомовні публікації, що їх досі видав УНСоюз, болять, зокрема, всі акції американських українців, скеровані на поширення і поглиблення української правди серед американського загалу.

Це для нас добрі дороговкази, що і як нам робити. Поширюванням правди про Україну ми допомагаємо Америці і рівночасно б'ємо Москву. Коли ж мова про українську правду, то й Америка ще потребує багато нашої допомоги, і є ще багато невикористаних ударів для Москви. Одним із чергових наших вкладів у поширення української правди в англомовному світі та одним з чергових ударів по Москві буде нова книжка проф. Кларенса Меннінґа про Гетьмана Івана Мазепу та його добу, яка найближчими днями появиться на книжковому ринку старанням і коштом УНСоюзу. Таким арґументом „великого калібру" буде й видавана УНСоюзом англомовна Енциклопедія Українознавства, перший з двох томів якої повинен бути в руках читача уже цього року.

СПІЛЬНИЙ РИНОК ДЛЯ 165 МІЛЬЙОНІВ ЛЮДЕЙ

20 лютого ц. р. шість прем'єрів західньо-европейських країн — Франції, Західної Німеччини, Італії, Голляндії, Бельгії і Люксембурґу — погодились на спільній конференції у Парижі щодо принципів, за якими треба створити для тих країн спільний господарський обшир. У цій справі найавторитетніше загальне пояснення дав французький прем'єр Ґю Молле, який головував на Паризькій конференції, — у своїй промові 27 лютого ц. р. під час прийняття, влаштованого на його честь в Клюбі Крайової Преси у Вашинґтоні. Він сказав буквально: „Вісім днів тому, вперше в історії Европи, шість европейських прем'єрів зустрілися в Парижі на запрошення Франції. Разом ми поладнали останні труднощі, що стосувались договору про Евратом і договору про спільний европейський ринок. Ми прийняли також велике рішення: пов'язати Европу з тими обширами чорної Африки, які сьогодні зв'язані з Бельгією і Францією. Під Евратомом треба розуміти сполучення продукції атомової енергії для наших шістьох держав. Під спільним европейським ринком треба розуміти скасування митних бар'єрів, згармонізування соціяльного законодавства та скоординування економічної політики шістьох держав в такий спосіб, щоб створити велетенський ринок для 165,000.000 консументів, де — як у З'єдинених Державах — товари, продукти й особи могли б вільно всюди порушуватись. При пов'язанні заморських територій наших країн з цим ринком, відкривається шлях для унії Европи з Африкою, яку починаємо називати Еврафрикою. Тільки через єдність можуть наші країни континентальної Европи осягнути знову дійсну незалежність. Тільки об'єднана Европа маже дати ґарантію, що Атлантійський Союз буде гривкий і сильний. Взаємини між Европою і З'єдиненими Державами зможуть розвиватись тоді на базі справжньої рівности. Ніщо в світі не в силі вдержатися, що не засноване на рівності і вільній співпраці. Між З'єдиненими Державами і Европою мусимо встановити дійсно партнерство, себто таку „антанту", яка не була б вулицею з однобічним рухом, але запевняла б взаємнокорисний двобічний рух. Я підкреслював цю справу в розмові з президентом Айзенгавером, і він запевнив мене, що такий союз на базі рівности є також ціллю його політики..."

Тут навмисне наведено ширше власні слова французького прем'єра, які знайшли віддзеркалення у спільному комунікаті Айзенгавера і Молле з 28 лютого ц. р. Вони підкреслюють величезне міжнародне значення на історичну міру, що його має творення спільного господарського обширу для 165 мільйонів людей, замешкалих в шістьох західньо-европейських державах, зокрема таких трьох великодержавах, як Франція, Німеччина і Італія. Очевидно, такий надзвичайний експеримент, як скасування митних бар'єрів для імпорту-експорту товарів на просторі шести держав, де вони існували від часу введення митної системи в міжнародній торгівлі, як також узгіднення соціяльного законодавства і вирівняння винагороди за працю в продукційних варстатах шести держав, — такі радикальні реформи не можуть бути зреалізовані протягом ночі. Самі реформатори передбачають у Паризькому договорі реченець здійснення цього пляну від 12 до 17 років. Вони настільки обережні, що самі називають свій почин експериментом, який лише в ході реалізації покаже, наскільки він виправдає заміри ініціяторів. Щойно практика виявить непередбачені труднощі, що їх прийдеться переборювати. Вже тепер, напр., рахуються з можливістю загину деяких існуючих галузей промислу в єдній країні, що не всилі будуть вдержатись при кращих і дешевших продуктах тієї самої галузі в іншій країні спільного господарського обширу. Рахуються з явищем хаосу, який в перших роках настане у справі інвестиції капіталів на всьому тому величезному терені. Не виключають, що повна свобода для робітників шукати собі праці на всьому тому обширі може створювати умовини для несовісного вербування робітних сил і до виникнення ферменту в професійних робітничих організаціях. Рахуються, що прийдеться вводити спільну валюту в усіх країнах. Напевне „вискочать" також різні нові проблеми, що їх неможливо було врахувати у цей теперішній плян.

Прийнято його з різнородних причин. В основі безумовно була панeвропейська ідея, що зродилася ще перед першою світовою війною і що відразу передбачала економічну користь з політичної федерації европейських країн. Коли у даному випадку на перший плян поставлено господарський момент, то зроблено це теж під кутом зору — здобуття для Західньої Европи більшої політичної сили, потрібної кожній з отих шістьох европейських держав зокрема і всім їм разом. Конкретно: німецький канцлер Аденауер є тому палким прихильником західньо-европейської єдности, що від неї він сподівається більшого натиску на Совєтський Союз у справі об'єднання Німеччини, як його можна робити одинцем. Молле прихилився до ідеї европейської єдности під тиском французьких господарських труднощів, Італія вбачає у цій ідеї розв'язку проблеми безробіття. Всі ці країни разом хочуть піднести життьовий рівень своїх громадян, і всі вони хочуть здобути більшу повагу в очах Америки на Заході та Совєтів на Сході. Величезним арґументом для всіх них став факт, що на одностайному господарському обширі 48-ох стейтів З'єдинених Держав можна було розбудувати таку продукцію і знайти таку консумпцію, які є мрією для кожної европейської країни, відмежованої митним муром від сусі-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ГІРКИЙ ТО СМІХ

Під перекинутою догори ногами будкою лежить і верещить переляканий міліціонер, а навколо нього, погрозливо вимахуючи кулаками, скупчилися хулігани. Підпис: „Хлопці, не валяйте дурня!"... Вантажне авто безнадійно загрузло на роз'їжджeній, баюристій дорозі, і шофер, мелянхолійно поглядаючи на небо, співає на все горло: „Чому я не сокіл, чому не літаю"... Прив'язаний мотузами до стільця, сидить совєтський обиватель перед телевізором. Довкола нього чорти та чортенята. Один з них рогачем тримає голову обивателя, щоб дивився на екран телевізора. Обиватель кричить: „Не мучте мене цими нудними передачами, краще я в смолі кипітиму!... Дах новозбудованого комунального будинку і на ньому, порозгортавши парасолі, сидять мешканці. Прохожий питає: „Чому це вони тут з парасолями сидять?" — „Щоб дах не протікав", — відповідає другий прохожий... Група агрономів, у здивованні розставивши руки, дивиться на поле, на якому де-не-де стирчать якісь патики. Підпис: „Як виходили минулого року садити колгоспний сад, співали: „Ой, сад-виноград, кучерява вишня", а тепер — ні саду, ні винограду..." І ще: чолов'яга з товстелезним черевом, в окулярах і з течкою в руці (ну, достоменно такий, як малюють совєтські малярі американських капіталістів!) виходить із дверей, на яких висить вивіска — Трест „Недодайвугілля". З його течки вилітають папірці з написами: „Плян виконано на 150%". — Чого це так рознесло нашого директора? — дивлячись на череваня питає робітник. — Тому, що всі його надувають, — відповідає другий"...

Все це — навмання вибрані карикатури з українського підсовєтського гумористичного журналу „Перець" (чч. 22 і 23 з листопада і грудня 1956 р.), що виходить у Києві як двотижневик накладом 150.000 примірників і що колись звався „Червоний Перець". Автори їх — В. Зелінський, К. Агніта, В. Кримченко, О. Козюренко, Бе-Ша, С. Самум та ін. — здебільша старі, відомі ще з-перед війни карикатуристи, але є багато й нових, що появилися вже по війні.

Карикатурист В. Гливенко містить у „Перці" на останній сторінці малюнки Петі Коржика, що, як і його еміґраційний колеґа, маленький Ромцьо з „Лиса Микити", все те, що говорять дорослі, розуміє дослівно. Тож, розповідаючи своїми малюнками про дядю Митю, який написав книжку, і злого дядиного критика, він малює всі перипетії, що їх переходив злощасний підсовєтський письменник, так, як чув від дорослих: критик пришив дяді смертні гріхи (на малюнку — пришиває їх циганською голкою), повисмикував з його книжки цитати (вишкіривши зуби, висмикує з книжки листки), навішав на дядю всіх собак (рудих, рябих, великих і малих), облив дядю помиями (з відра) і змішав з грязюкою (дерев'яним черпаком)...

Крім кольорових карикатур, бачимо в „Перці" фотомонтажі і просто фота з відповідними текстами. Ось, наприклад, кінні граблі, що, залишені напризволяще, киснуть у величезній калюжі на полі. Хто цьому винен? — Голова колгоспу ім. Дзержинського, П. Вознюк. Тож і підпис:

> Цей голова задумав
> Переконати всіх,
> Що з нього господарник,
> Як із піска батіг.

Ще бачимо на фотах покинуті в полі й понищені сільсько-господарські машини з інших колгоспів: складний механізм т. зв. квадратно-гніздової сівалки, яку „розквадратили" і „розгніздили" так, що вона вже ніколи не воскресне; комбайн-самоход, якому вже не ходити по широких степах, бо колгоспники повідкручували бідолазі ноги й руки; 12 попсованих і вже до роботи не придатних бурякових комбайнів, які лише минулого року вийшли з фабрики, та ін. І сентенційний підпис під цим кладовищем машин: „Видно господарів по подвір'ю".

Або ряд сфотографованих у Криму безграмотних вивісок: „Промкооперативна артіль Строїтель" (?), „Артіль інвалідів Кримпіщевик" (?), зовсім незрозуміла вивіска „Залізо-шляховий молокоприймальний пункт сімферопольського міськмолзаводу" і нарешті — „Кримський державний медичний інститут". Обурений такою безграмотністю, кримський кореспондент „Перця" подає до цього такий віршик:

> Неприємно дивитись, як дітки
> Помилками засмічують
> [зшитки.
> Та ще гірше, коли дядьки
> Прибивають до стін помилки.
> А якщо у тих стінах — вуз,
> То вже справжній виходить
> [конфуз.

Вміщені в „Перці" карикатури на теми міжнародні далеко слабші і задумом і виконанням від карикатур „Крокодила". Від них повіває провінцією, і з усього видно, що автори їх взоруються на московських художників. Теми здебільша заяложені — Волл Стріт, „капіталістичні акули", американські імперіялісти і таке інше.

Гуморески та фейлетони в „Перці" ще слабші від карикатур на міжнародні теми. Усі вони писані не для веселого сміху, не для розваги та відпочинку читача, як то водиться в гумористичних журналах цілого світу, а щоб в кожному випадку прибити когось до ганебного стовпа — бюрократа-паперову душу, ледаря-робітника, хулігана, безрадного господарника, невдаху-адміністратора, розтринькувача державних грошей, спекулянта (і коли вже ті спекулянти в Совєтському Союзі переведуться!), „маминькиного синка"-комсомольця, що не хоче їхати на цілину і т. д. В кожній гуморесці обов'язково „викорчовується" якунебудь „соціяльну болячку". Але впадає в око, що засяг критики і сатири в „Перці" не переходить точно визначених меж: все це длубання серед „маленьких людей", дрібної совєтської публіки, бо правдивої критики совєтським сатирикам і гумористам не дозволено. Не вільно їм також розкривати й дійсних причин, що викликають усі ті „болячки". Ось чому окремі блискітки-дотепи, розсипані тут і там в гуморесках, тонуть в нудному аж до позіхів, сухому, офіційному газетному матеріялі.

Байки, гумористичні та сатиричні вірші, вміщувані в „Перці", також призначені не просто для того, щоб читач посміявся, але щоб посміявся він „свідомо" і осудив при тому те чи інше неґативне явище з погляду зобов'язуючої комуністичної моралі:

> У Івана дивні руки
> Дивовижні роблять штуки:
> Все він ними „дістає",
> Бо до них все пристає.

Але чому, власне, осуджувати треба Івана, а не московську окупаційну владу, коли в країні всього бракує, і треба мати справді „дивовижні руки", щоб щось дістати? Або:

> Вставив Сидір у розмові
> Про комбайни бурякові:
> — От якби до них додати
> Самогонні апарати!

Прочитавши такі рядки, читач, згідно з задумом автора, мусить похитати докірливо головою і осудити Сидора, який дбає більше про самогон, як про колгоспні бурякм. Але що многомільйоновому колгоспному Сидорові і до „Перця", і до тих буряків?..

Якщо мова про „відлигу" — то в згаданих двох числах „Перця" її зовсім не чути. Хібащо — як рівняти до колишнього „Червоного Перця" — більше в ньому використовується народний український гумор, яким підбудовується гумор і сатиру совєтську. Так, мовляв, ближче до народу та його душі.

В. С-ко

Д-р Яр. Рудницький

ПОЧИН, ЩО ЙОГО ВАРТО ПІДДЕРЖАТИ

ААТСЕЕЛ приготовляє бібліографію слов'янських друків ЗДА й Канади

У місяці лютому ц. р. остаточно затверджено й приступлено до здійснювання пляну щорічної бібліографії слов'янських, а в тому числі й українських, публікацій на терені ЗДА й Канади. До 1-го квітня, а найдалі до 1-го травня 1957 р., редактор нового славістичного органу „Славік енд Іст Юропеан Джорнал" проф. Дж. Т. Шов з Университету Індіяни в Блюмінґтоні, Інд., приймає матеріяли для включення до окремого тому, присвяченого бібліографії за минулий, тобто 1956 рік. Цей том має вийти у вересні, перед з'їздом американських і канадійських славістиків у Мадисоні, Вісконсін.

Почин ААТСЕЕЛ-у, що має за собою вже довгу підготовчу акцію, важливий для українців Америки й Канади з кількох причин. Насамперед він має можливості перевести річну систематичну реєстрацію всіх книжок, брошур, статтей і рецензій у журналах і часописах із ділянки: загальної й бібліографії, мовознавства, літератури й фольклору. Такий широкий обсяг документації здійснюється вперше на американському континенті. Досьогочасна реєстрація українознавчих публікацій в Америці, що її реалізувала Асоціяція Модерних Мов (МЛА) під заголовком „Бібліографія Амерікана", обмежувалася тільки публікаціями в англійській, французькій, еспанській, німецькій і ін. західньо-европейських мовах. Включали в неї книжки з українознавства, опубліковані в Америці в цих мовах, залишаючи поза увагою велику кількість книжок, виданих в ЗДА й у Канаді українською мовою. З окремих статтей входили туди тільки мово- й літературознавчі статті з українських англомовних журналів: „Український квартальник" та „Аннали УВАН". Велика кількість матеріялу, опублікована на сторінках українських журналів (напр.), „Києва", „Літературної Сторінки Свободи", й ін.) була виключена з реєстрації в МЛА через мову: української (так як і інших слов'янських) не признавала редакція бібліографії й з цього почалися дискусії, протести й т. д., що тривали ввесь 1956 рік. Остаточно вирішено в ААТСЕЕЛ: видавати окремий том „Слов'янського і Сх. Европейського Журналу", що охоплюватиме все. Тим то книжки й статті на мово- й літературознавчі теми, друковані по-українському в Америці й Канаді можуть тепер без перешкод увійти в нову бібліографію в Блюмінґтоні, Інд.

Українці ЗДА й Канади почали вже давніше реєстрацію своїх друків. У Канаді УВАН видає огляд „Україніка Канадіяна" з 1953 року, маючи для цього підтримку центральної установи — Комітету Українців Канади. Недавно вийшов річник за 1955 рік. У ЗДА подібну працю взявся виконувати журнал „Біблос" у Ню Йорку під редакцією д-ра С. Чарторийського. І в одному, і в другому випадку не маємо охопленої реєстрації статтей і рецензій, тому, що ці видання обмежені тільки книжками, брошурами і періодиками. І власне нова бібліографія ААТСЕЕЛ-у може добре надолужити недостачі „Україніки Канадіяни" та „Біблосу", включаючи в засяг своєї реєстрації, крім книжок і брошур, поодинокі важливіші статті з українських періодиків Америки й Канади. Це важливе для 1956 року спеціяльно тому, що був це ювілейний рік Івана Франка, і з цього приводу надруковано велику кількість статтей та відгуків в українсько-американській і українсько-канадійській пресі.

У новій славістичній бібліографії українським публікаціям відступлено місце нарівні з російськими, польськими, чеськими й т. д. Від нас самих тепер залежить, чи наша минулорічна продукція буде задовільно представлена в цій бібліографії, чи ні. Думаємо, що треба було б негайно створити окремий український комітет при ААТСЕЕЛ, в Українській Секції, або при наших наукових установах УВАН і НТШ в Америці. Канадійська УВАН взяла на себе покищо справу реєстрації українсько-канадійських видань і статтей. Тому, що праця велика, а часу мало, треба приступати до діла негайно. Почин ААТСЕЕЛ-у занадто поважний і важливий для нашої документації, щоб його не використати. Як уся праця в ААТСЕЕЛ-і, так і ця — почесна праця, тобто за неї ніхто не платить гонорарів, вона сперта на одиницях доброї волі. Треба думати, що й серед української спільноти в ЗДА й Канаді знайдуться люди доброї волі, які захочуть прикласти рук до задокументування духових здобутків нашої спільноти в формі друкованого слова на американському континенті.

О. Дереш

ГАЙОВИЙ

(Із циклу: Троє ведмедів з білою латкою)

(8)

Другого дня був у надлісництві святочний настрій. При вході до управи повівали чорно-жовті австрійські прапори на тріюмфальній брамі. Виблискували проти сонця вичищені бляшки-відзнаки лісової прислуги, прикріплені на грудях до ременів калит, перевішених через плечі. Широкі череси оперізували стани. Все на прислузі було нове й святочне. Короткі кожушки з нашиваними взорами, білі сорочки з рівнесенькими зборами, опущені поверх битих суконних штанів, обмотаних при стопах новесенькими онучами й ремінцями, а на ногах легкі ходаки, холодні літом, а теплі зимою. Дам'ян ходив між лавами гайових, все щось поправляв на них із ноші. То шапка не сиділа, як слід, на голові, то сорочка не звисала рівно кругом, бляшка на ремені була прикріплена криво або торба осунулася на один бік. Дам'ян прослужив три роки при війську, був старшим десятником і привчився до порядку. Тепер, очікуючи приїзду архикнязя, мав враження, що стоїть на касарняній площі, ще раз критичним оком переглядає свій рій і наслухує, чи не лунає команда, що вже приїхав генерал. Все було в порядку. Але мучила його думка про ведмедя.

„От бісова тварина. Минулого тижня приходив, як на замовлення. Повинен і завтра прийти. Та чи можна вірити дикій звірині? Ану ж знайде деінде жир, насититься і буде собі відпочивати по добрім пирі. Є вправді в резерві другий, та не злий, в тілі і не вмився до цього з латкою. Нехай діється Божа воля"...

Із задуми вирвав його гуркіт авта, що за хвилину зупинилося перед брамою. Дам'ян віддав наказ, гайові виструнчилися й завмерли в нерухомій позі. Перед брамою ждав інженер Мар., держачи в руках таріль із хлібом і сіллю. З авта вийшов поволі старший пан, середнього росту, вбраний в мисливську ношу, вислухав уважно привітання управителя надлісництва, привітався з ним і пройшовся перед лавою гайових та урядовців. Кивнув привітно головою, запитався про здоров'я Дам'яна, який вже багато літ товаришив йому на ловах, і пішов у кімнати надлісництва.

Дам'ян, врадуваний привітанням архикнязя, легко зідхнув, що добре випала перша зустріч. — „Як початок добрий, то повинні щасливо й закінчитися лови. А що буде, як ведмідь не вийде? Гм. Може таки послухати Паращиної ради та піти до ворожки? Хто то знає? Може вона таки знає чари на ведмедя. Аґі! Чи я вже здурів, що починаю вірити в бабські вигадки? Баби розтрубіли б це по цілім селі, а люди підняли б мене на сміх. Пан архикнязь добрий мисливець і сам знає, що принадити ведмедя на означений час, то не дівку викликати з хати на розмову. Не прийде бурий одної ночі, то треба буде просидіти другу, а може й третю. Чотири роки тому, як ми полювали, то вперся був ведмідь і три рази не приходив. Вже й архикнязь невдоволений був. А четвертий раз нам таки пощастило. Поклали ми ведмедя та ще й якого! Чому ж тепер мало б бути гірше?"

— Гей, Дам'яне! — гукнув хтось із урядовців. — Пан надрадник кличе.

Гайовий стрепенувся і пішов у канцелярію.

— Слухайте, Дам'яне, пан архикнязь хоче завтра йти на засідку. Підіть до Івана Сови, візьміть від нього коня, застрельте та підкиньте коло становища. А ранком погляньте, чи був ведмідь. Та допильнуйте, щоб конечно був. Пан архикнязь аж у долоні сплеснув, як почув про ведмедя з білою латкою. Вважайте, щоб не посоромили мене й себе. Ви знаєте, що пан архикнязь щедрий, коли все йде, як він бажає.

— „Нема то, як бути паном. Наказав, щоб ведмідь був, та й кінець, — міркував Дам'ян, вертаючись додому. — А ти журися, як ведмедя примантити. Коли то був би звичайний грабчук, то невеликий клопіт. Прийшов ведмідь, то й добре. Скортіло його цієї ночі деінде піти — це його діло. Нехай грабчук стріляє до сойки. Але тут діло з архикнязем, найяснішого пана кревним. Та й добра людина. Не гоноровий, хоч із високого роду. От нині, як перед усіма до мене приязно усміхнувся! Кожний раз питає, як мені й моїй родині живеться. Не так, як інші, що деруть догори носа. Приїде такий шляхтич напушений, як індик на подвір'ї у надлісництві, дивиться на тебе й вдає, що не бачить. І говорить так дивно: не каже до тебе „ти" або „ви", але якось усе через „він". Та й скачи весь час коло нього, як собака на припоні. Командує тобою ще гірше, як капраль молодим рекрутом, і не зважає на сивий волос. А мисливці які з тих молодих грабчуків? Пожалься Боже! Стріляють, що під мушку попаде. А архикнязь — той ні. На ведмедя молодого не стрелить, а оленя, як перебирає. Найперше дивиться через далековид, чи рослий, а головно, які в нього роги. Часом і тиждень блукаємо, поки знайдемо такого, що йому до вподоби. Що пан, то пан. Великому панові королівський олень. Такій людині й такому мисливцеві треба конечно прислужитися. Думаю я над тим ведмедем, що аж голова болить, а нічого мудрого не придумаю. Ех, як то був би олень! Узяв би скло від лямпи та так на нім заграв, що прийшов би до самої руки. Олень восени божеволіє від любови, ласий на лані, а заздрість відбирає йому чуйність. Раз я архикнязеві був приманив оленя склом. Олень стояв, дивився кругом, шукав противника, але архикнязь не стріляв. Каже: не штука так обманути звіра, добрий мисливець цього не робить. Треба самому вміти підійти, щоб звір мав змогу себе захистити. Таких шляхетних мисливців мало тепер...

Перед смерком підложив Дам'ян свіжовбитого коня на принаду ведмедеві, став під смерекою та й задумався. Осінній вітер шумів у верхів'ях дерев, шелестів по землі зів'ялим листом і гнав по небі порозривані хмари. Місяць плив над горами, освітлював блідим сяйвом бори, ховався час від часу за хмари. Тоді ліси огорталися темрявою, творячи суцільну чорну стіну. Такими сумерками бродить лісом вовкулак, шукаючи жертви. Ось причаївся за пнем ледве видної ялиці і стежить уважно за людиною. Непроглядна пітьма закриває кожний його рух. У нічній тиші заглумилася переразливо злослива сова і від її несподіваного сміху ще більший ляк огортає людину. Ноги немов приросли до землі, холодний піт виступає на чолі, а судороги стрясають тілом. У довколишню тишу кидає пугач своє несамовите пугу-пугу, бреше перестрашений рогач. Даремно напружений зір намагається пробити темінь і дослідити причину дивних відгуків. Жадібно вухо ловить різні шелести, шарудіння й хропіння, що їх чути кругом. Малим і безпомічним створінням почуває себе самітна людина в лісах серед темної ночі.

НА СЛУЖБІ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Америка не відсьогодні є пребіжищем великих артистів, учених та винахідників. Це — країна, де людина вільно може творити не тільки для свого власного добра, але й для всього людства. Тому не дивниця, що ЗДА з кожним роком збагачуються винаходами людей, які деінде не годні як слід розвинути свого генія. Даючи цим людям безпечний притулок і необмежені технічні та фінансові можливості, Америка стає передовою силою в кожній ділянці науки і поступу.

До ряду надзвичайно здібних людей, що збагачують оборонний потенціял Америки, належить — досі серпанком таємничости закритий — д-р Вернер фон Бравн, німецький учений і винахідник далекосяжних ракет, а від 1955 року — громадянин ЗДА. Довгі роки, з певних причин, мало хто знав про нього, і лише кілька тижнів тому виринув він на сторінках американської преси, телевізії і радіо, як один з найславніших мозків цієї ділянки воєнної стратегії ЗДА.

Минулого тижня „Питсбург Повст Газетте" подала інтервю з д-ром Вернером, з нагоди його виступу на місцевій телевізії, у рамках науково-популярної програми „Людина - Простір - Час". Історія життя цієї людини - винахідника, надзвичайно цікава.

Д-р Вернер фон Бравн ще молодим хлопцем почав інтересуватися хемією та фізикою. Ще тоді, як його однолітки забавлялися іграшками. Як було йому 29 років, влада зацікавилась його проєктом створення нового роду пального матеріялу для ракетних літаків. В результаті, після десяти років його праці, в 1942 році випродуковано ракету типу V-2

Як каже в інтервю 44-річний тепер д-р Вернер, Гітлер не був захоплений його ракетою, і тому йому відмовляли конечного матеріялу, а кращих фахівців брали до армії... Після перших успіхів ракетної зброї над Англією, „фюрер" змінив свою думку, але було вже запізно!

Незадовго перед капітуляцією Німеччини, д-рові Вернерові та п'ятитисячному персоналові секретної фабрики ракетної зброї над Балтійським морем вдалося втекти від совєтських полчищ, що займали північно - західню Німеччину. Втеча цього винахідника від совєтських військових частин була така нагла й панічна, що сам він зазнав важких пошкоджень в зударі свого авта з іншим автом з колони вчених і фахівців.

Американські війська захопили д-ра Вернера в полон у шпиталі, в Баварії, з ушкодженим хребтом. Після вилікування, якийсь час він був інтернований. Американська армія мала знамениту розвідку у кожній ділянці воєнної машинерії, і люди з розвідки відразу зорієнтувалися, яка наукова „груба риба" попала в їхні сіті... За три місяці д-р Вернер був уже в Америці.

Призначено його до ракетного інституту при американській армії, з осідком в Тексасі, де він працював науково повних п'ять років. Потім став він на працю у центральній лябораторії ракетної зброї ЗДА, в Алабамі. В 1947 році відвідав країну свого народження, Німеччину, щоб привезти сюди свою суджену, тепер дружину й щасливу матір двох дітей. Батько його ще живе в Німеччині. До приходу Гітлера, він займав високий пост — секретаря в міністерстві крайового господарства.

А. Ч.

● У Празі суджено 11 юнаків і дівчат за грабежі, шантаж, пияцтво, проституцію і хуліганство. Усіх їх засуджено на кару від 4½ до 8 років в'язниці.

З ВІДЧИТОВОЇ ЗАЛІ

В. Бончковський про слабість і силу Росії

Заходами Інституту Пілсудського в Америці, що займається дослідами найновішої історії Польщі, відбулася в середу 27 лютого ц. р. у вщерть виповненій репрезентаційній залі Костюшківської фундації у Ню Йорку доповідь Влодзімержа Бончковського з Вашингтону на названу вгорі тему. Доповідач — мабуть найкращий теперішній польський знавець історії Росії і поярмлених Росією народів та відносин на всьому европейському і Близькому Сході. Перед війною він видавав у Варшаві тижневик „Польсько-український Бюлетин" і місячник „Проблеми Східньої Европи". Він був рішучим противником тодішньої закордонної і національної політики у післяверсайській Польщі і тому невтішався прихильністю керівних державних чинників. Під час і після війни перебував в Єрусалимі і в Бейруті та видав там велику книжку „Росія вчора і сьогодні". Появa її в турецькому перекладі і її відгук в американських колах допомогли йому прибути до Вашингтону, де він далі працює науково.

Головні думки одногодинної доповіді В. Бончковського такі:

Російська імперія здвигнена внаслідку завойовницької експансії Московського князівства, яка продовжувалась ціле 19 і в першій половині 20 сторіччях. Одну третину часу між 1800 р. і 1945 р. взагалі виповнили війни в Европі, якими розв'язувано міжнародні конфлікти. Росія вела з-правила колоніяльні війни, виявляючи постійний зріст мілітаризму. Доповідач цитує цифри, як зростала сила російської армії, починаючи від Петра I. За останніх 200 років — 120 років припало на війни, що їх вела Росія, а з них тільки 1 війни мали оборонний характер, а всі інші — завойовницький. Революція 1917-18 рр. не змінила принципу російської закордонної політики — користуватись війною, як засобом поширювання своїх впливів і свого панування. Совєтська офіційна історія підтягає під „вітчизняну" війну — насправді колоніяльну війну, ведену Москвою для встановлення російсько - большевицької влади на просторі нинішнього СССР. Друга світова війна — це наслідок російсько - совєтської політики. Як Москва задумувала експлуатувати свою участь в другій світовій війні для дальших підбоїв — найяскравіше видно було на прикладі її політики в північному Ірані (Персії): комунізування курдів, підривна діяльність, ступневе введення совєтської адміністрації, договір з іранським урядом про нафту та підготовлювання повної анексії тієї країни з заграбанням тамошніх земних скарбів. Несподіваний рішучий американський демарш довів до панічного відвороту большевиків. Іранський уряд скасував тоді умову з Совєтами про нафту і відтоді змінилися американсько - совєтські взаємини. Доповідач коротко згадує про ворожі взаємини між цими двома великодержавами в періоді „холодної війни" і протиставить їм теперішню американську політику, яку він різко критикує. Тепер, мовляв, ЗДА стосують санкції (господарський натиск) супроти Англії, Франції й Ізраїлю, найбільших ворогів Совєтів, а не супроти Совєтів і їх сателітів.

Доповідач пояснює цю радикальну зміну американської політики фактом утрати Америкою монополю на атом. зброю. Елемент війни відпав у політиці Заходу супроти Сходу тому, що вибух атомової війни грозить знищенням світу і тому — послідовно — Америка відкидає все, що може спричинити вибух такої війни. І тому комунізм, якого існування було загрожене в першій стадії німецького походу на Схід і під час „холодної війни" після тієї війни, вийшов з кризи переможно завдяки крадежі атомової таємниці. Америка приймає теперішню нову холодну війну, як іграшку в порівнянні з гарячою.

Вільний світ, який не всилі помиритися з комуністичною експансією, леліє такі дві надії: на потрясення внутрі СССР і на еволюцію комунізму в напрямку до демократії. Доповідач доказує творами комуністичних теоретиків і практикою совєтського режиму, що ті обидві надії безпідставні. Наївно рахувати на антикомуністичні рухи в СССР, як джерело упадку комуністичного режиму, бо ті рухи існують від 1917-го року. Також боротьба за владу велася вже за життя Сталіна, тому теперішня не є нічим новим. Смерть Сталіна тільки влегшила його наступникам стабілізувати владу. Ленін і Сталін передбачували у своїх творах антикомуністичні рухи і тому ці останні не заскакували сов. влади, як несподіванка і загроза для існування влади. Виготовлено цілу систему, як ті рухи поборювати, як їх використовувати для своїх цілей, як бачити в них добру нагоду для розправи з ворогами комунізму, дійсними й уявними. Ціле перше десятиріччя 1920-30 рр. небагато різнилось від доби воюючого комунізму. Всі відхили від нього були тільки свідомими і плянованими тактичними ходами. Справжнім джерелом сили комунізму є терор і сервілізм селянської московської маси. Коли б припинився терор, припинялася б і комуністична влада. Совєтський режим знає це.

Доповідач легковажить події в Польщі і на Мадярщині, як можливості упадку совєтського режиму. Він порівнює різні резолюції ЦК російських большевиків з 1918/19 рр. і польської компартії з листопада 1956 і доказує на їхній схожості, що гомулківці — це чистої води ленінці, які стосують ту саму тактику, що її проводив Ленін. Тому існує паралеля Росія 1921-22 і Польща 1956-57. Він твердить, що одинаково Берестейські переговори, як НЕП — це були плянові ходи виключно під кутом потрібної „передишки". Пригадує деталі, як НЕП спричинив розклад і фактичну ліквідацію 2-мільйонової російської білої еміграції. Поворот „на родіну" ген. Слащова, Краснова, ціла „смєновєховщина", скандалістика з подорожжю В. Шульгіна до Москви і опублікуванням книжки „Три столиці" — все це були удари страшні для противників большевизму та перемогою останнього. І коли НЕП виконав свою місію всередині СССР і поза ним — його, за заздалегідь передбаченим пляном, зліквідовано, заведено колективізацію і розпочато господарські п'ятирічки.

Тому доповідач не вірить в будьяке глибше значення подій у Польщі і на Мадярщині, бачучи в них *повторення* вже раніших прецедeнсів з історії панування большевизму на Сході Европи. Виключає „демократизацію" режиму, як заперечення большевизму, теорії і практики комунізму. У своїх висновках, доповідач ставить тезу, що теперішній „імпасс" американської політики супроти Совєтів і совєтський „імпасс" супроти Америки (з тих самих причин — остраху перед атомовою війною) — не вдержиться. Мовляв: динаміка комуністичної експансії буде сильніша за обережність совєтської закордонної політики. Самі большевицькі диктатори не вдержать контролі над своїм походом до заволодіння над світом. І тоді прийде до заламання „імпассу". Слабість доповіді була в недоговоренні, у не-поставлені „точки над і", що всі мирові зусилля тільки відтягають вибух війни, але її не оминуть.

У тій цікавій доповіді, яка зраджувала відразу основне знання проблеми, згадувалось, очевидно, про рух спротиву в Україні, але — за загальною тезою доповідача — він не придає цьому рухові більшого значення з погляду стабільности комуністичного режиму та його розвоєвих шляхів і з погляду міжнародних відносин. Доповідач, признавши, що весь нарід в Польщі насправді є не тільки протимосковський, але і протикомуністичний, так само не надав тому фактові значення, як чинникові, що може підірвати комуністичну владу в СССР. Він цитував докладно збройні сили, що оточують сателітну Польщу, а *перший дискутант в пізнішій дискусії* доповнив ті політичні завваги коротким нарисом повного економічного узалежнення і ярмлення Польщі Москвою.

І. К-в

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Рачестер, Н. Й.

Українська Кредитова Спілка.

20 січня 1957 р. відбулися в залі Українського Народного Дому річні збори рачестерської Української Федеральної Кредитової Спілки в присутності 120 членів. Відкриваючи збори, Спілки, адвокат Вільям Андрушин привітав присутніх членів та закликав вшанувати померлого кілька днів тому активного члена Івана Пастушина повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою. Секретарював Ростислав Шутер.

В обширному звіті Управа і члени Комітетів дали присутнім точний та ясний образ, як виглядала господарка за пройдений 1956 рік.

Членами Управи були: голова — В. Андрушин, заступник — Джордж Гурянський, секретар — Петро Олан, касир — Вол. Гавроляк і заступник касира — Александер Папа.

З вдоволенням стверджено постійний ріст членства в УКС, яку засновано 3 роки тому. При кінці 1956 року було в УКС 364 членів, з яких 114 прибули в 1956 році. Можна сміло твердити, що УКС стає поважною загально - громадською фінансовою установою Рачестеру. В її рядах і керівних органах стоять члени, приналежні до різних середовищ. Свій успіх завдячує УКС добре наладнаній співпраці членства та уважнім відношенні керівних органів до членських проблем, у висліді чого зросло довір'я членів до УКС.

В році заснування (1953) в Спілці було 75 членів, вкладів — 2,528.25 долярa, позичок уділено на $833.00, оборот становив — $2,545.69; в 1954 році — членів 129, вкладів — $13,900.62, позичок — $9,311.96, а оборот виносив — $14,214.56; в 1956 році членів — 250, вкладів — $52,537.38, позичок уділено на суму — $45,257.45, а оборот фондів становив — $54,426.38.

В 1956 році уділено членам 106 позичок на загальну суму $105,33320, з яких коло 40% були зужиті на купівлю хат, 20% на купівлю автомобілів і 11% на сплату боргів в інших фінансових інституціях, а решта на інші конечні потреби членів.

Треба підмітити, що Спілка побирає найнижчі відсотки від позичок в Рачестері, бо всього 5.5% річних від першого морґеджу і позичок забезпечених членськими вкладками і 9% річних від звичайних позичок, побираючи відсотки з долини від кожної залишеної суми при плаченні рат, що в річному відношенні зменшує відсотки на половину. Коли місцеві фінансові компанії побирають тепер $17.00, а банки найменше $6.40 від $100.00 на рік, то члени УКС платять за таку саму позичку в своїй Спілці $4.87 на рік. В касі УКС все було подостатком грошей, щоб заспокоїти запотребування кредиту серед своїх членів. Та на жаль ще багато наших громадян тим догідним і дешевим кредитом не користувались.

Члени УКС мали зложених на своїх ощадностях $130,514.28, що виказує 148% зросту за 1956 рік. Всі виплати вкладів видано в 1956 році на час без попередніх виповіджень. Кожний член був безплатно асекурований на випадок смерти відповідно до висоти своїх вкладок. Побажаним є більша кількість вкладчиків зі сталими тижневими або місячними вкладками.

Загальні збори ухвалили виплатити членам 3% дивіденди за 1956 рік. В бюджеті на 1957 рік, затверджено зборами 3.5% дивіденди.

Прибутки УКС за 1956 рік становили суму $6,154.36, видатки, — кошти завідування $2,141.61; надвижка прибутків $4,012.75, з якої виплачено дивіденди, частину перенесено до резервового фонду, а частину залишено на нерозділенім зиску.

Кредитовий Комітет, до якого входили Василь Іванців, Іван Сверида і Іван Деркач, працював кожного тижня.

Контрольний Комітет в складі Миколи Магомета, Константина Гурана і Романа Вітковицького постійно цікавився працею УКС, робив перевірки що-кварталу і піддавав на засіданнях керівних органів свої зауваги. Їх увага була звернена на те, щоб якнайкраще обслужити всіх членів — задержати при цьому кооперативний стан Спілки.

Освітньо - інформативний Комітет, який очолював Ілля Демиденко, старався утримувати постійний і тісний зв'язок з членством. Для тої цілі видавано квартальний бюлетень УКС „Інформативний Листок", як також принагідні летючки, оголошення і т. п. В „Інформативнім Листку" друковано квартальні фінансові звіти.

Цілею УКС є поширити і скріпити кооперативну ідею між широкими масами громадянства, приєднати для неї якнайбільше членів і усвідомити загал громадянства про ролю та значення ощадности.

Збори перейшли в порядку. Була речева дискусія, в якій забирали голос багато присутніх членів. Були також певні різниці в поглядах щодо оцінки розвитку і росту УКС, але ці арґументи випливали тільки з різного зрозуміння бажаного прискорення росту УКС.

Загальні збори ухвалили одноголосно вотум довір'я всім членам керівних органів. Керівні органи на 1957 рік вибрано в такому складі: Члени Управи (Дирекції): голова — адвокат Вільям Андрушин, заст. голови — Василь Іванців, секретар — Ростислав Шутер, касир — Володимир Гавриляк, заст. касира — Володимир Віловус. Члени Кредитового Комітету: Александер Папа, Іван Сверида, Іван Деркач. Члени Контр. Комітету: Микола Магомет, Константин Гуран, Роман Вітковицький.

Збори закінчились спільною перекускою членів, які після того ще довго гуторили між собою про завдання і цілі УКС та про можливості і способи приспішеного росту Спілки.

Тим всім, які є членами УКС або членами Керівних Органів, хай цей короткий звіт буде признанням за їх співпрацю в рості і розвитку УКС, а для тих, які ще стоять осторонь, або мають певні застереження, хай буде закликом вступати в члени, користуватись обслугою УКС і бути співтворцем доброго кооперативного діла.

Володимир Гавриляк.

Ню Гейвен, Конн.

Посадник передав символічний вогонь визволення українцям.

„Українці! Запалюю цей вогонь, як символ Вашої боротьби за визволення!" — проголосив посадник міста, передаючи горіючий смолоскип.

В соняшний зимовий день 27 січня 1957 року почався врочистий акт вшанування 39-тих і 38-мих роковин Відновлення Самостійности і Соборности України.

В центрі міста в Ґрінпарку, де горить безперервно символічний вогонь за визволення народів із московської тиранії, в присутності офіційних представників міста, міської управи, парохів українських церков обох обрядів, запрошених гостей, делегатів українських організацій та пів тисячі місцевих українців посадник міста Ню Гейвен, п. Ричард Лі запалив і передав почесному відділові Пласту символічний вогонь.

Ця незвичайна церемонія почалася в год. 3-тій по полудні передачею гучномовцями американського і українського гимнів та молитвою пароха греко-католицької Церкви св. Архистратига Михаїла от. Степана Чомка. Опісля короткі промови і привіти зложили запрошені гості і делегати. Закінчуючи свою промову, посадник міста п. Р. Лі перейшов в асисті голови Відділу УККА п. Евгена Лукомського та містоголови — мґр. Івана Телюка з трибуни і серед глибокої тишини і зворушення приявних, запалив і передав символічний вогонь. Дефілядою присутніх, перед умаєною американськими і українськими прапорами трибуною, закінчено першу частину програми.

Друга частина — академія почалася тоді, коли почесний відділ пластунів і пластунок переніс вулицями міста символічний вогонь, а пластун Ярослав Небелюк в асисті прапороносців і американських і українських ветеранів зложив його на сцені.

Запрошені майстром церемонії п. Василем Гінюю американські гості, делеґати чужонаціональних груп та представники українських організацій виголосили привіти. Важніші промови виголосили предсідник міської ради п. Вільям О'Коннелл, головний старшина організації „Лицарі Колюмба" п. Попп, конґресмен Е. Кретелла, правний дорадник Централі УККА, адвокат І. Робертс, литовська делеґатка, парох української православної Церкви св. Покрови, о. архимандрит Петро Опаренко та головний промовець академії о. Стефан Чомко.

Помітну промову свою арґументацією виголосив адвокат І. Робертс, а слово о. С. Чомка своєю добірною мовою і дикцією захопило присутніх на залі.

В склад мистецької частини ввійшли дві пісні жіночого хору Відділу Союза Українок під диригентурою п. М. Гижої, чотири пісні чоловічого квартету з диригентом І. Петрончаком, деклямація малої Лідії Хоми і сольові виступи гри на піяні Христини Лукомської і Стефанії Антоняк, учениць школи Софії Попель.

Деклямацією п. Василини Коваль та вправами „Боже Великий" місцевого Пласту закінчено святкування роковин Проголошення IV Універсалу в Ню Гейвені.

Евген Лукомський.

Джансон Ситі, Н. Й.

Листопадові Роковини і Коляда.

25 листопада 1956 р. заходом Відділу УККА в Джансон Ситі при співпраці церковного комітету та настоятеля української православної церкви св. Івана Хрестителя в Джансон Ситі о. Франка Лаврика, гідно вшановано день Листопадового Зриву.

В неділю в українській православній церкві св. Івана Хрестителя відправив панахиду о. Франко Лаврик по героях, які впали в боях за Самостійність українського народу. В годині другій по полудні в галі Українського Меморіяльного Осередку відбулася святочна Академія.

Академію відкрив голова місцевого Відділу УККА п. Григорій Прихода. Він підчеркнув, що Листопадовий Зрив є всенаціональним, і дорогий для всіх українців. Українці православні і католики, засіли разом і тим доказали, що ані політичні, ані релігійна приналежність, не роблять перешкод у відсвяткуванні наших національних свят.

Мистецьку частину академії започаткував хор української православної церкви св. Ів. Хрестителя під диригентурою о. Франка Лаврика піснею „Мй Кантри" і відспівав ще чотири пісні: „Як стрільці йшли з України", „Реве та стогне", „Ой на горі женці жнуть", і „Чуєш брате мій". Після хору були деклямації. Анна Кравецька віддеклямувала „Наш Львів", Ліда Мадейчук — „Вісімнадцятого року Листопад". Люба Желєк — „Ми не кинемо зброї своєї". Лінда Шльтич — „Ви пішли" і Володимир Кіт — „Борітеся".

Реферат читав п. інж. Євген Винник. Він з'ясував боротьбу українського народу до 1918 р. і значення Листопадового Зриву аж до нинішнього дня.

Скарбник місцевого Відділу УККА Михайло Гулячок попросив присутніх, щоб зложили дебровільний даток на добродійні і народні цілі. Збірку переведено під час перерви і зібрано 80 долярів. Другу половину академії почато відчитанням артистом п. Євгеном Курилом поезії присвяченої Роковинам Листопада. Публіка мала нагоду почути щераз мистецьку рецитацію, і насолоджуватися мистецьким словом та вітати його виступ оплесками.

Мистецьку частину академії хор закінчив відспіванням трьох пісень: „Встає хмара", „Гамалія" та „Їхав стрілець на війноньку". Секретар місцевого Відділу УКК Іван Бараник в кінцевому слові подякував всім виконавцям та публіці. Співом українського національного гимну закінчено Академію.

З чистого прибутку до Централі УККА вислано 25 долярів, на воєнних інвалідів — 15 дол. і на закуп англомовних книжок до місцевої бібліотеки в Джансон Ситі решту.

Наш Відділ в Джансон Ситі є маленький, бо і наша православна громада також є не велика. Ото ж, щоб збільшити народній Фонд, управа нашого Відділу рішила цього року перевести і коляду на Народній Фонд. Успіх був не поганий. Коляда дала 268 долярів, що також відіслано до Централі Українського Конґресового Комітету Америки.

Г. Прихода.

Бристол, Па.

Помер перший організатор 362-го Відділу УНСоюзу.

5-го лютого ц. р. помер у Бристолі піонер нашого організованого життя в цій окрузі Іван Сідорський. Покійний був першим організатором української громади у Бристолі, заложив тут ще в 1926 році Відділ УНСоюзу (ч. 362), довгі роки був його секретарем, а ввесь час брав дуже активну участь у праці Відділу.

Покійний Іван Сідорський та кілька подібних йому ідейних працівників зуміли теж в маленькій бристольській громаді зорганізувати Український Клюб, який сьогодні розпоряджає майном вартости кількадесяти тисяч долярів. Іван Сідорський втішався великою пошаною серед усіх, хто його знав.

На кладовищі щиро попрощали покійного місцевий парох о. Тимків та вірний друг бл. п. Івана і теж невтомний Союзовий працівник Йосиф Осередчук.

Смерть бл. п. Івана Сідорського, це велика втрата для бристольської громади, але приклад, що Він його дав своїм ідейним, громадсько-активним і чесним життям, напевно скріпить тих, що остали продовжувати громадську роботу.

Я. Т.

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк 149 2-га Ев.

З Літературно -, Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 8-го березня ц. р. відбудеться в приміщенні Клюбу доповідь проф. А. Княжинського п. н. „Шевченко у світлі філософії". Початок о год. 8-ій вечора.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

СПІЛЬНИЙ РИНОК ДЛЯ 165 МІЛЬЙОНІВ ЛЮДЕЙ

(Закінчення зі сторони 2-ої)

дів. В Італії участь громадянина в національному господарстві оцінюється пересічно на 450 дол., в Люксембурґу — на 1.200 дол., але в ЗДА — на 2.500 дол. У 1955 році шість названих країн мали торговельний оборот із зовнішнім світом (отже, імпорт-експорт) на 26,200.000.000 дол.; але на своєму власному обширі, поділеному митними бар'єрами, вони змогли вторгувати тільки 11,400.000.000 дол. Всім економістам віддавна було ясно, що охорона національного господарства в кожній окремій державі митною системою в ім'я збереження збалянсованого торговельного обороту, дістьcя зі шкодою для життьового рівня окремого громадянина. Національно-політична амбіція й конечності високих військових бюджетів виснажують кволі господарські організми европейських країн. Тому взаємне політичне замирення і сполучення господарських ресурсів усієї Західньої Европи — це передумова збільшення спільного добробуту та скріплення своєї оборонної спроможности супроти східньо-большевицького ворога.

Тому тут найтісніше пов'язані господарські і політичні моменти. Вони ще більше скріплені Евратомом, себто договореністю про спільне продукування атомової енергії для господарських цілей, щоб унезалежнитись від водного, вугільного і нафтового джерел тієї енергії, що їх Західня Европа має замало. Спільний „склад" для атомових матеріялів, спільні фонди для продукування атомової енергії і пляновий розподіл її між членами Евратому — взоровані на Стально-Вугільній спільноті, що її мають ті шість країн протягом 5-х років, із блискучими господарськими наслідками для її членів. І тому за господарськими наслідками осягненого порозуміння треба очікувати й політичних. Вони повинні вийти на користь вільного світу, збільшивши його силу. Тому з таким признанням прийнято це діло західньо-европейських державних мужів в Америці і з таким настороженням та гнівом у Москві.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ І „СВОБОДА" — ЦЕ ТВЕРДИНІ УКРАЇНЦІВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ, ЯКІ МАЮТЬ ЗА СОБОЮ 60-ЛІТНЮ ІСТОРІЮ ПРОВІДНИЦТВА В ПОЛІТИЧНИХ, КУЛЬТУРНИХ ТА СОЦІЯЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ НАШОЇ ІМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ.

Степан Куропась

„Тризуб" на місці „Запорожа" в Шикаґо

З приходом нової іміґрації до Америки, може було не раз чути докори в бік давніших поселенців на тему американізації і винародовлення української спільноти в Америці. Що не казали вони, — ви тут довгі роки живете в добробуті, за Україну забуваєте, діти ваші американізуються, слабо або зовсім поукраїнськи не говорять. Дбаєте лише що „гавзи" і „кари", носите гроші до банку. Навіть наші інтеліґенти і професіоналісти піддаються добровільно „винародовленню". Руки не вміють подати, лише „геллов" — кажуть, вітають, капелюхів не скидають, пань в руки не цілують!

Слухали ми цього всього і не суперечили.

Здвигали старі іміґранти плечима, не було оправдання! А як і було, то взяло б дуже довго про все розказувати. Що ж, побачимо, можливо нові люди внесуть нові реформи в таку занедбану ділянку українського життя в Америці. Треба було на різних імпрезах слухати не раз, якто нові іміґранти жалували тут роджених дітей, що вони марно в Америці пропадають, України не знають. А діти, що розуміли українську мову, дивувалися, чого їх жалують, їм тут добре і вони зовсім не пропадають.

Та час зробив своє. За 10 літ нової іміґрації багато дечого змінилося, змінили ся й нові люди. Час зрівняв всіх, є лише одна українська громада. Нехай би тепер знову забрали слово нові вже громадяни Америки і сказали, чи мали вони рацію. Бо тепер по наших громадах мови про те нема, як все зрівнялось.

Я хочу навести тут один приклад, як доказ, що й старим іміґрантам залежало на Україні і на українському імені. І вони, хоч, приїхали до Америки у великій більшості ще русинами, хотіли українізувати Америку і не піддавались довгі роки. Вони пропаґували українське ім'я, без огляду чи це виходило їм на добро чи шкоду. Коли йде про банкові інституції, вони не дбали чи американці зрозуміють такі імена українських позичкових кас, які вони закладали і називали: „Запороже", „Галич", „Дніпро", „Україна"! Для них ті імена були дуже дорогі і для них багато означали. Змінити ті імена або перевести їх на англійську мову вони не збиралися. Було так важко змінити ті імена, як важко є змінити американську конституцію. І українці, подібно як американці, думали, що все, що уложили батьки, є добре і добре обдумане.

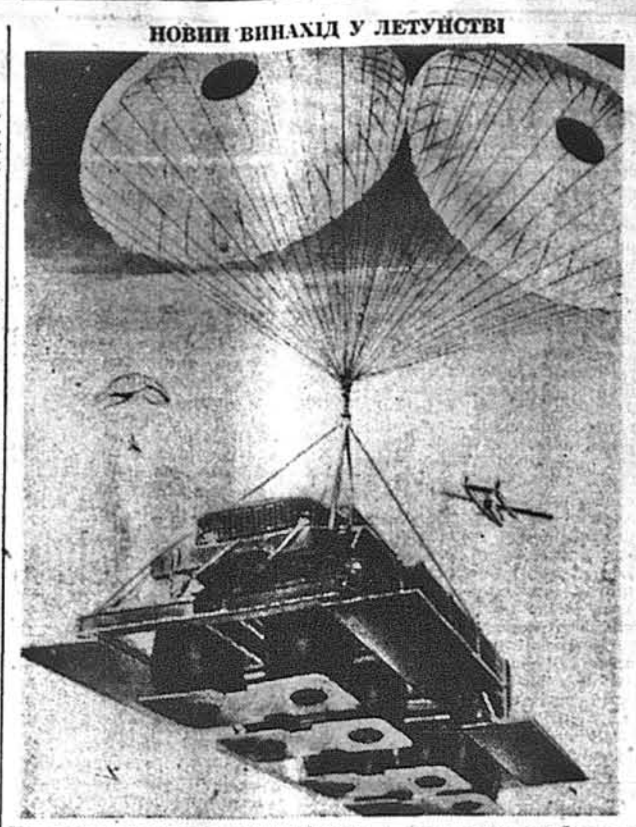
Звичайно, спілки ті не розвивалися як слід, діловодство було просте, на одній стороні прихід, а на другій розхід, а різниця між обома сторонами йшла до переносу на нову сторінку і представляла майно спілки. Те саме робили поляки, литовці, чехи і словаки. Останні так любили Бистру Воду і отця Глінку, що ще донедавна їх позичкові спілки носили імена, зрештою заслужених і шанованих словаків, яким був покійний словацький політик о. Глінка, голова людової словацької партії. Але прийшов і на них час, змінили назви і нині б. спілка о. Глінки тепер Сити Сейвінґс енд Лови перейшла суму 30 мільйонів, хоч донедавна не могла добитися одного мільйона. Настали інші часи, інше діловодство, механізація взяла верх також й у фінансових інституціях. І литовці прибрали американські методи не тільки у позичкових спілках, але на цілому фронті. І мають величезні успіхи. Недавно міська рада в Шикаґо, на домагання литовців, назвала район між 68—69 вул. а Раквел і Ваштенав, Литовською Плазою. В тому районі є гайскул св. Марії, Шпиталь св. Хреста, Манастир св. Казимира, величезний костел Народження Христа, заложений в 1928 році, що тепер будує новий храм коштом 1 мільйона долярів і пам'ятник литовських летунів Даріюса і Ґіренаса. Литовців, правда, більше в Шикаґо від нас, але вони самі таких величезних фондів на розбудову не придбали б. Їх мудра місцева політика покликала недавно бувшого мейора міста Кенелі на президента будівельного комітету для здвигнення нового, другого вже шпиталю. Хоч є досить визначних й багатих литовців, вони на президента вибрали ірляндця. А Кенелі й багатий і впливовий, литовці й так дадуть гроші і зовсім їм не шкодить, як й ірляндці додадуть. На свято литовської незалежности запросили на головного промовця шведського амбасадора. І так можна б наводити багато речей до складу і прикладу.

Але, щоб не відійти від теми! Сорок років держали шикаґовські українці „Запороже", щадничу позичкову касу. Її побратими: „Дніпро", „Галич", „Дністер", „Україна", знемоглися, встоятись не мали сили. Стояли, як була добра коньюнктура, а як настало біблійних „сім худих років" в Америці, вони перестали існувати. Не мали того, що в Америці називається „іт". Остало ще „Запороже". Багато труднощів і непорозумінь мали шикаґовські українці з тією гарною українською назвою! Американці не могли того слова ані вимовити, ані запам'ятати. Ніяк їх уста до того не складаються. Просили: змініть, виберіть більш зрозумілу для нас і наших уст назву, яка й так є кінцевою буквою в азбуці! Але запорожці із Запорожа не піддавались. Не піддавались навіть тоді, як українська мова, замісць Запорожа, почала вживати назви Запоріжжа.

На одному політичному вічу в 1928 р., коли на президента Америки обрано Гувера, репрезентував я, разом з пок. Петром Щербатим, секретарем „Запорожа", українську групу. Віче відбувалося в місті Келумет Ситі, де посадником був Джан Джей Дзарановскі (поляк Яроновскі). Був я тоді ще діпістом завдяки О. У. Н., і з цікавости пішов, на прохання п. Щербатого, на те республіканське віче. Були відчитані всі делеґати різних національностей, установ й організацій, а наших імен не було. Думали ми: наші букви „Ю" і „З", на кінці азбуки прочитають при кінці. Не прочитали, лише на інтервенцію п. Щербатого мейор Джарановскі перепрошував, що не може вимовити! Алє вимовив, хоч зле, на нашу радість. Хай вчиться української мови — твердив п. Щербатий, — якщо, хоче, щоб українці на нього голосували!

Значить, оборонців українських назв серед старих іміґрантів не бракувало. Та модерна Америка змінювала все. Чи треба нам все воювати з Америкою за назву Запороже? Казали старі батьки, що треба і 40 літ воювати. Але, чи краще пропасти, чи змодернізуватися? Америка перетопила 18 мільйонів німців, 6 мільйонів поляків, люди, що складають свої ощадності до каси, хочуть принаймні знати, що це ім'я означає!" А перелицювати на англійську мову Запороже не давалось! Рада в раду, довгими вечорами вибирали для Запорожа, для позичкової каси гідного наслідника, і то такого, щоб навіть в назві задержати український характер. І вибрали! Вибрали ім'я „Тризуб", по-американськи „Трайдент". До „Тризуба" ввійшли нові, молоді вже запорожці, роджені в Шикаґо, Вест Вірджінії і Пенсилвенії. І сталося чудо! Спілка зростала, поставила новий дім за 75 тисяч, завела модерні машини. За 15 мінут по замкненню урядових годин нові машини все підрахують і люди йдуть до дому, а колись, хоч менше було грошей і руху, треба було сидіти 3 години довше, а в суботу до півночі. Спілка веде добру і розумну господарку, з 1/4 мільйона долярів, перейшла сім, і до кінця цього року готова дотягнути до 10 мільйонів. Не стало місця, добудовується новий дім в межу. Керма „Тризуба" спочиває в руках екзекутивного директора Петра Пуцили, союзовця і довголітнього авдитора Міністерства Рільництва Америки. І так по 40 роках славне шикаґовське Запороже стало ще славнішим шикаґовським Тризубом.

НОВИЙ ВИНАХІД У ЛЕТУНСТВІ

На малюнку показана платформа, з допомогою якої можна буде скидати з літаків тяжкий виряд. Платформа ця засоблена у вісім повітряних мішків, які невтралізуватимуть силу зудару з землею тяжкого мілітарного виряду, спущеного з літаків на парашутах.

ВСЯЧИНА

НЕ СУМУЙТЕ ПЕРЕД СПАННЯМ

Звертайте увагу на те, що думаєте перед самим спанням. Бо ж ваша думка зовсім не припиниться в мозку навіть тоді, коли ви вже заснете.

Коли заснете з журбою, то ваша журба частинно перейде і в спання ваше. Ви можете мати сни, що ставлять вас у прикре положення. Тож найліпше зробите, коли жартуватимете весело перед спанням. А коли нема з ким весело розмовляти, то принаймні прочитайте кілька добрих жартів, щоб розвеселити себе. Бо ж коли заснете у веселому настрою, то будуть у вас і веселі сни, або не буде жадних. І таке спання приносить здоров'я та свіжість.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КЛІВЛЕНД, О. — В-во св. Василія Вел., Відд. 364, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 10 березня о год. 2-ій по пол. в У. Н. Домі, 3161 East 93 St. — Управа.

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 156 повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в неділю 10-го березня, о год. 2-ій по пол. в Громадськім Домі. Просимо, щоб всі були присутні. — В. Новак, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Т-во Над Збруча, Відд. 280 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю 10-го березня о год. 2-ій по пол. в Ukrainian Community Center 440 Wyoming Ave. Присутність членів є обов'язкова. — О. Запоточний, предс.; Р. Рубльовський, секр.

НЮ-ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори В-ва св. Володимира, Від. 130, відбудуться в суботу 9-го березня о год. 8-ій веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, при 33 Іст 7-ій вул. В програмі зборів: перечитання протоколу, фінансовий звіт, Кон. Ком. і опікунів хворих, кореспонденція і біжучі справи. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. — І. Малець.

БАЛТИМОР, МД. — Б-во Пр. Тройці, Відд. 320 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю 10-го березня о год. 2-ій по пол. в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглості. — Д. Пісецький, предс., І. Малко ,секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Б-во св. Василія ,Відд. 339 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю 10-го березня о год. 6-ій веч. в домі Укр. Громади при 3322 Н. Лавренц вул. Проситься всіх прибути та вирівняти залеглі вкладки. — А. Хромяк ,предс., М. Палько, кас., С. Лупацій.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — С-во Рож. Пр. Богородиці, Відд. 36 повідомляє членкинь, що місячні збори відбудуться в неділю 10-го березня о год. 4:30 по пол. в церковній залі 305 Гудсон Аве. Просимо прийти, а довжним пригадується вирівняти залеглі вкладки. Також просимо приєднувати до УНСоюзу нових членкинь. — Е. Геруля, предс., М. Шворц, кас., С. Гунька, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Т-ва ім. Т. Швеченка, Відд. 349 відбудуться 10-го березня о год. 2-ій по пол. в домі Лісного. Просимо членів прийти, бо маємо важливі справи до полагодження, а саме справа секретаря, який вже нездужає.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Мир" повідомляє членів, що звичайні місячні збори відбудуться 9-го березня о год. 7-ій веч. Просимо всіх членів прибути обов'язково, бо є деякі важливі справи до полагодження. Для добра членів подається до відома, що поза місячними зборами, під час яких приймаються членські вкладки, секретар буде приймати член. вкладки у своюому приватному домі під ч. 2324 Poplar St. Tel: ST 4-3392 в днях: середа — від 7-8 P. M., четвер — 8-9. В наглих випадках, після умовлення телефоном або листовно. — За уряд: А. Горохівський, предс., І. Струк, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 142, повідомляє всіх членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 9-го березня, о год. 8-ій веч., в У. Н. Домі, 214 Фултон Ст. Буде звіт контр. комісії і важні справи. Проситься всіх членів прибути і вирівняти свої зобов'язання. — М. Маркович, предс.; Г. Бутинець, кас.; М. Маркович, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — В-во св. Юрія, Відд. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10 березня, в Союзовій залі при 843 N. Western Ave., о год. 12:30 по полудні. Проситься членів прийти і виповнити свої залеглості. І також привести зі собою нових членів, щоб можна було виконати передконвенційну кампанію. — А. Зборик, предс.; І. Малюк, кас.; М. Семків, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Т-во ім. Е. Коновальця, Відд. 423, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. березня, о год. 1-ій по пол., в залі Укр. Бесіди при 2410 Вест Шикаґо Еве. Обов'язком всіх членів явитися на цих зборах. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглості. — Управа Відділу.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, Відд. 182 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю 10-го березня о год. 2-ій по пол. в Парафіяльній залі, при 45-47 Говп Евеню, Пассейк, Н. Дж. Проситься членів до численної участи, бо є важлива справа — члени мають рішати справу, чи Відд. має брати участь в пікніку з другими 2-ма Відділами УНСоюзу в Пассейку. — Уряд.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Від. 367, відбудуться в неділю, 10 березня, о 4:30 по пол., у церковній залі. Просимо всіх членів явитися на збори, є важні справи до полагодження. Управа дасть звіт з товариського балю. — К. Манківський, предс.; П. Дзюба, кас.; В. Попович, сек.

Посмертні Згадки

ВАСИЛЬ ЦІЖ, член 76 Відд. УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., помер 4. лютого 1957 р., проживши 42 роки. Покійний полишив родичів, які також є членами УНС, та трьох братів. Похорон відбувся 8. лютого 1957 з погреб. заведення Литвин й Литвин до укр. катол. церкви при Мортон вул., відтак на цвинтар Gate of Heaven. — В. Й. П.!
В. Салабун, секр.

НИКОЛАЙ КВАСІНСЬКИЙ, довголітній член Т-ва ім. І. Франка, Відд. 83 УНСоюзу у Филаделфії, Па., помер по довгій недузі 29-го січня 1957 р. в 65 р. життя. До УНСоюзу вступив 1917 р. До ЗДА прибув 1912 року. Покійний походив зі села Добраничі, пов. Перемишляни. Залишив в тяжкім горю і смутку дружину Катерину, 2 синів: Михайла, Володимира, одну дочку Марію та 7 внуків, всі є членами УНСоюзу. Похорон відбувся 2 лютого з погреб. заведення при участи родини, приятелів і знайомих до катол. катедри, а відтак на вічний спочинок на Факс Чейс. В. Й. П.!
С. Чорномаз, секр.

КАТЕРИНА САМОСЮК, членка Відд. 204 УНСоюзу в Ню Йорку, померла 24-го лютого 1957. Покійна родилася 1890 р. в селі Чернів Старий, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Николу, двох синів: Стефана і Франка. Похорон відбувся з погреб. заведення П. Яреми до правосл. церкви св. Володимира при 14 вул. Похована на цвинтарі Оливна Гора. — В. Їй П.!
В. Гасій, секр.

ТАРЗАН, ч. 3826. Жадний бійки.

Вернувшись до Толлового мешкання, Тарзан попросив про дальше вияснення: — Чому ви користуєтеся вітрильними кораблями?

— Жадний пароплав не може плавати по цих зрадливих водах. Я постачаю товари до Метімо на африканському суходолі, — він гірко засміявся.

— Це було до того часу, поки Ейвд не почав їх перехоплювати й красти!

Очі мавполюдини загорілися ентузіязмом. — Це значить, що поки особисто ми не відвідаємо Ейвда, мусимо забезпечувати ваші кораблі. Збирайте своїх людей в ліс, я маю плян!